

Ibáñez Escofet, Espina, Pernau, Sopena, Franco,

5 periodistes
i el futur de Catalunya

Converses amb
Llàtzer Moix i J.J. Navarro Ariso

Col·lecció Nova Terra
L'ALLAR DEL LIBRE

L'aparició d'un llibre amb entrevistes a cinc destacats periodistes barcelonins motiva aquest comentari al respecte d'un altre periodista, incidint en la necessitat d'un debat sobre la professió, l'ahir, l'avui i el demà.

Un llibre i un debat a mig fer

Làtzer Moix i J.J. Navarro Arisa han fet un llibre (1) sobre la professió periodística. Potser no es del tot cert això. Han fet un llibre periodístic amb periodistes. És a dir, han entrevistat cinc periodistes que marquen un ritme generacional i amb ells han parlat teòricament del futur de Catalunya.

És un llibre agradable de llegir, perquè pel fet de ser àgil permet d'entrar-hi sense problemes i, a més, les entrevistes, com que és un gènere agraït, faciliten la tafaneria de saber què diu un o altre periodista famós sobre la situació. Tanmateix, i això és el que primer hi he vist, és un llibre a mig fer. El títol és ambiciós "...el futur de Catalunya", i les preguntes i les respostes estan a mig camí, perquè només exposen problemes, comenten situacions, enfilen camins, però en cap moment no tanquen formulacions ni arrodoneixen tesis.

El llibre es dol de la manca d'una sistemàtica —si és que volia tenir-ne o de ser massa curt. I també peca de prudència. O d'educació. Perquè els periodistes pregunten o insinuen temes conflictius —el fons de les crisis dels diaris, la crítica del poder, la militància política,...— que són contestats amb el mateix estil que solem fer servir per escriure editorials

(1) *Ibáñez Escofet, Espina, Pernau, Sopena, Franco, 5 periodistes i el futur de Catalunya. Converses amb Làtzer Moix i JJ Navarro Arisa.* La Llar del Llibre. Barcelona 1984.

o articles: dient les coses tot passant la maroma, insinuant els punts delicats, però sense posar-se en perill entrant a fer una valoració més a fons.

Mentre llegia el llibre he intentat de fer dues coses. Una, veure què deia sobre la professió periodística. L'altra, descobrir que aportava per respondre al títol del futur de Catalunya. I mantinc la conclusió que es queda a mig camí.

El "tick" dels cinc periodistes —Ibàñez Escofet, Espina, Pernau, Sopena i Franco— és un bon cartell. Representa uns pivots de la professió que des de sempre ha estat compromesa amb una idea de canvi polític. Hi ha, però, només dues línies "familiars". És a dir, hi ha la nissaga de "El Correo Catalán" —Ibàñez, Espina, Pernau— que després es diversificà cap a Tele/eXpres i Diari de Barcelona; i la nissaga "Diario de Barcelona" —Pernau, Sopena, Franco— que es diversificà cap a "Mundo Diario", "El Periódico", "El País" i també a la TV i la ràdio.

Això comporta una sectorialització del món periodístic català. Hi manquen professionals procedents de La Vanguardia o que hi han fet la seva tasca de diari —els qui van viure les restes del que Gaziell deixà, és a dir, un gran diari que fa via durant tants i tants anys en un règim dictatorial tot mantenint constants liberals...— o el Diario de Barcelona, que durant anys i anys representà la veu que ens acostava a pobles amb monarquies obertes, ens donava un sentit de ciutadania... O el que va representar el Ciero dels anys bons. També hi manquen —sobretot mirant el component del títol sobre el futur de Catalunya— els periodistes que van engregar l'aventura de l'AVUI —no s'ha parlat amb cap— que és el diari més criticat i no té cap defensa. I hi manquen els professionals que en un moment donat es van llançar a

parlar dels temes populars, quan això era sinònim de denúncia social.

La lectura dedicada al vessant professional és potser la més fluïda. No és, d'entrada, l'objectiu del llibre. Però hom esperava veure com es podia respondre a la pregunta del que aporten els periodistes, com a professionals que ajuden a conformar l'opinió pública, al futur del país. Com a professionals actius.

Aquest és l'aspecte que es dibuixa en quatre pinzellades. Perquè surt, en unes entrevistes més i altres menys... També es parla més del passat que del present. Hi ha més record nostàlgic que no pautes de futur.

Fins i tot s'e evadeix la qüestió fonamental de l'actuació periodística i la relació amb el poder d'ara, és a dir amb els partits polítics, les institucions, els centres de decisió, i com en una societat democràtica, molt més lliure i plena d'atractius professionals, la crítica —que el franquisme va negar des del 39 al 75— al poder si ara pren o no unes formes determinades.

Tampoc no hi ha la reflexió —o només s'apunta en alguna resposta— sobre el futur mateix de la professió, en la qual no han quallat sindicats ni agrupacions polítiques, i la rica Associació ha anat a menys. Hauria estat interessant la reflexió, si es vol, com a gremi —i no ha de fer por usar aquest nom mentre no sigui un catau tancat d'aprenents, fadrins i mestres que controlen el numerus clausus— d'uns assalariats, que fan un treball que s'assembla de vegades les professions liberals i que toquen l'orla del poder.

No obstant això, hi ha en cada entrevista aportacions a la dimensió professional. El mateix pròleg és una oda al mite de la professió a la qual caldrien unes dosis de distanciament crític apressades a les aportacions dels seixanta de Vázquez Montalbán. Ibáñez Escofet, amb el seu estil viu i

acolorit —aprs de Pla?— aporta la dimensió del compromís del periodista amb les seves ides i que el professional no pot ser una persona sense idees. Espinàs explica com exercir la crítica, però posa unes referències massa llunyanes en els exemples, i a punta, en parlar del Correu, alguna anàlisi amb la seva propietat i l'actuació dels partits, feta amb massa timidesa. Pernaú exposa el que va representar el Grup Democràtic de Periodistes i la tasca de no sotmetre's a les idees de les acaballes del franquisme i creu en la generació jove. Sopena explica breument la situació actual del "gremi" i diu que la premsa d'aquí ha perdut capacitat crítica. I Franco explica el que han estat les darreres aventures de "El Periódico" i "El País" a partir de les experiències frustrades de "Diario de Barcelona" i "El Temps".

Si el tema hagués estat monogràfic, si les entrevistes haguessin anat més a fons si els entrevistats haguessin estat més agosarats,... potser s'hauria pogut treure més suc de tot plegat.

El segon vessant és potser més ric, però més difícil de sistematitzar perquè fa l'anàlisi des de molts aspectes. Ibàñez parteix del seu pessimisme carregat d'esperança en el futur de Catalunya, un aspecte cita que el fet pot desplegar-se però que ha perdut alguns trets, com el de la revolució tecnològica electrònica. Espina analitza el paper dels partits, salva l'actuació dels socialistes, al contrari d'Ibàñez, que és molt més crític sobre la subordinació dels socialistes catalans respecte al PSOE. Pernaú apunta una cosa molt seriosa amb relació a la pèrdua d'empenta de Catalunya a la resta de l'Estat: s'ha perdut l'empenta unitària que naixia de les bases socials del país. Sopena és mou en aquest mateix món de Pernaú. I Franco fa una reflexió interessant al cantell de les dues

comunitats lingüístiques de Catalunya tot partint de la seva experiència personal i professional.

En el conjunt la visió política del futur de Catalunya es veu en línia constitucional. És a dir, tirar endavant dins el conjunt de l'Estat, aprofundint l'autonomisme. No obstant això aquest darrer aspecte no pren un caràcter fonamental ni crític. Preocupen altres qüestions de la quotidianitat política: el sistema de partits i les contingències electorals, els compromisos transcendents d'aliances defensives —aquí és curiós perquè tothom accepta resignat el desideratium de formar part de la NATO—, i la configuració de la convivència catalana.

Tot plegat fa que el llibre es llegeixi amb facilitat i tafaneria. Fa que es descobreixi que dins el periodista —com els gegants— hi ha un home amb virtuts i defectes, amb angoixes i il·lusions, amb escepticismes i esperances. I apunta algunes hipòtesis que seria bo que no quedessin aturades, sinó que seria positiu que el debat prosseguís per anar prenent consciència, els periodistes, de la seva feina prou senzilla i complexa. També seria bo que els poders públics reflexionessin per veure com, al marge d'informacions concretes, els periodistes veuen la realitat global i també per comprendre el rol de la informació, que no és neutra, però tampoc no és propaganda.

Si el debat prosseguís, potser es podrien enfilem temes més cabdals i tots plegats superar situacions conformistes, escèptiques, o massa engrescades.

Antoni Ribas,
periodista.